

Анна Радченко
канд. геол. наук,
вчений секретар
Науково-видавничої ради
НАН України,
м. Київ

Нові видання молодих вчених НАН України: чи відбивають вони актуальні напрями сучасної науки?

Проект "Наукова книга. Молоді вчені" становить одну з форм підтримки наукової молоді в Академії. Відповідно до рішення Президії НАН України молоді науковці мають змогу опублікувати монографію у видавництві "Наукова думка" НАН України на умовах державного замовлення. При цьому видавництво включає до плану тільки рекомендовані Науково-видавничою радою НАН України рукописи, підготовлені відповідно до технічних вимог видавництва.

Подавати роботи до розгляду Науково-видавничої ради НАН України можуть молоді вчені віком до 35 років (незалежно від посади і наукового ступеня), доктори наук віком до 40 років, або молодіжні колективи, що працюють у академічних установах. Всі роботи проходять багатоступеневий відбір, отримують ухвалу щодо доцільності випуску від вчених рад відповідних наукових установ і від рецензентів. Після додаткового анонімного рецензування близько 20 % робіт повертається до авторів — вони одержують негативні рецензії та численні поради щодо доповнення і покращення з боку рецензентів. Решта робіт входить до плану видавництва.

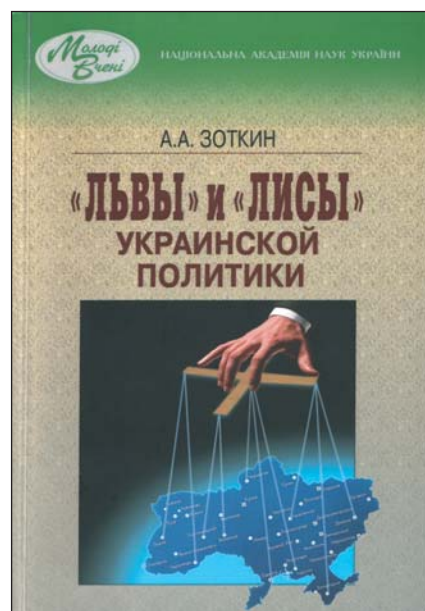
Розпочато проект у 2009 році, перші книги вийшли у 2010, про них вже йшлося у "Світогляді" (№ 6, 2010).

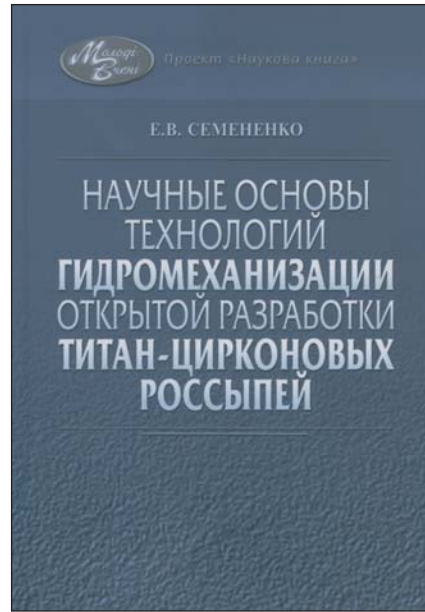
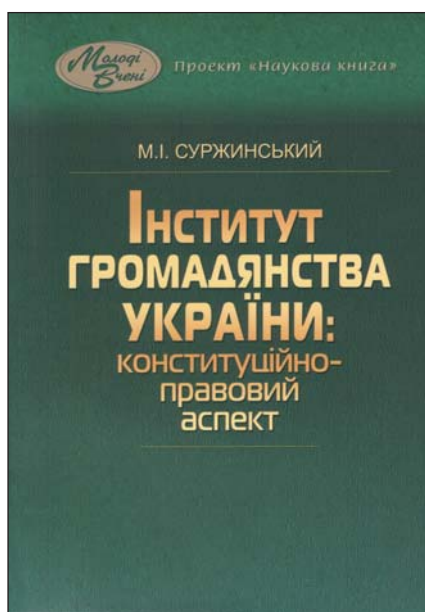
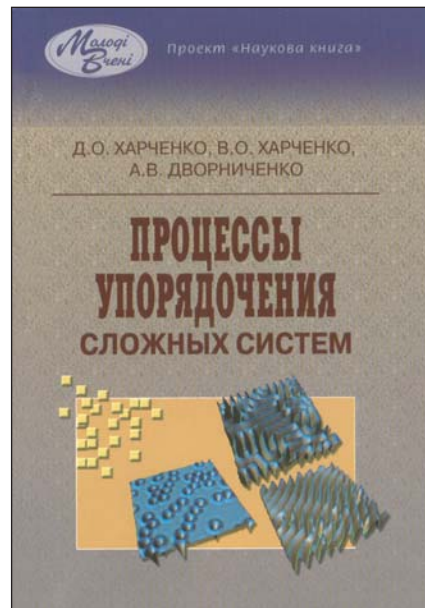
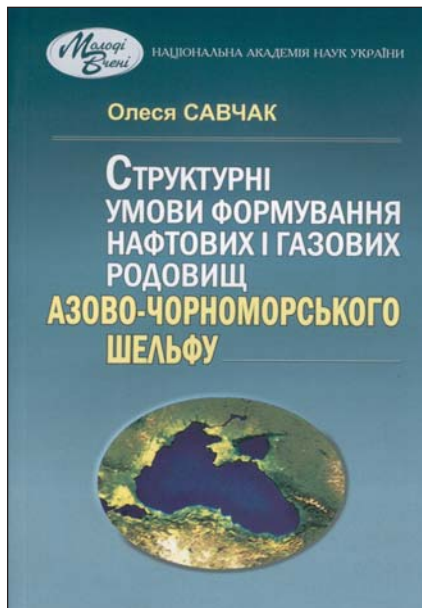
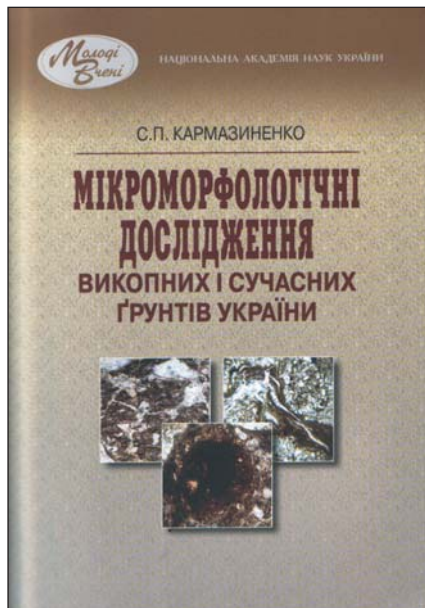
На сьогодні за проектом випущено 14 книг, дві з них — це колективні монографії: "**Функціонально-дискретний метод розв'язування операторних рівнянь та його застосування**" (В.Б. Васулик, Д.В. Драгунов, Д.О. Ситник, Інститут математики НАН України) та "**Процессы упорядочения сложных систем**" (Д.О. Харченко, В.О. Харченко, А.В. Дворниченко, Інститут прикладної фізики НАН України).

З випущених робіт десять написані українською мовою, чотири, тобто майже 29 % — російською. Слід зазначити, що серед загальної кількості випущених у "Науковій думці" книг на російськомовні шороку припадає понад 50 %.

Наукові дослідження всіх напрямів у Національній академії наук України згруповані по трьох секціях: фізико-технічних і математичних наук, хімічних і біологічних наук, суспільних і гуманітарних наук.

Половина з виданих монографій молодих науковців припадає на першу секцію. Це згадані вище колективні роботи фізиків і математиків, а також видання: "**Технология предобогаше-**

ния железных руд в глубоких карьерах" та "Научные основы технологий гидромеханизации открытой разработки титан-цирконовых россыпей" (автори відповідно *К.В. Бабій* і *Є.В. Семененко*, обидва з Інституту геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України); "Залишковий ресурс металевих елементів конструкцій у водневмісних середовищах" (*Д.В. Рудавський*, Фізико-механічний інститут ім. Г.В. Карпенка НАН України); "Структурні умови формування нафтових і газових родовищ Азово-Чорноморського шельфу" (*О.З. Савчак*, Інститут геології і геохімії горючих копалин НАН України); "Мікроморфологічні дослідження викопних і сучасних ґрунтів України" (*С.П. Кармазиненко*, Інститут географії НАН України).

Секція хімічних і біологічних наук представлена всього однією книгою — "Пізньюкрейдові червононогі молюски Волино-Поділля" (*С.Г. Бакаєва*, Державний природознавчий музей НАН України).

До суспільних і гуманітарних наук належать шість видань: перша книга проекту — "Політична опозиція в Україні та Польщі: порівняльний аналіз" (*О.В. Кукуруз*); "Законодавчий процес і законодавча техніка в період Центральної Ради, Гетьманату П.П. Скоропадського та Директорії" (*А.Ю. Іванова*); "Інститут громадянства України: конституційно-правовий аспект" (*М.І. Суржинський*, усі три автори — з Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України); "'Львы' и 'лисы' украинской полити-

ки" (*А.О. Зоткін*, Інститут соціології НАН України); "У межах чи поза межами? Творчість Вільяма Стайрона в контексті художніх пошуків новітньої доби" (*О.В. Дубініна*, Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України) та "Модерністський феномен Михайла Яцкова: канон та інтерпретація" (*О.О. Мельник*, Інститут Івана Франка НАН України).

До плану 2012 року включено ще шість робіт, чотири з них представляють суспільні і гуманітарні науки.

Дві роботи з Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України: "Життя у фрагменті: проза Максима Фріша між ентузіазмом і сумнівом" (*О.П. Чертенко*) та "Метатекст поезії Тараса Шевченка і українська література: давня та нова доба" (*Є. Ле-*

бідь), а також по одній з Інституту археології НАН України **"Господарство носіїв юхнівської культури"** (Д.П. Каравайко, С.А. Горбаненко) та Інституту соціології НАН України **"Економика — явлення духовное?!"** (В.В. Смакота). Решта дві роботи представляють секцію хімічних і біологічних наук — **"Флора судинних рослин регіонального ландшафтного парку "Надсянський"** (К.М. Данилюк, Державний природознавчий музей НАН України), **"Іздіє родини Eulophidae (Hymenoptera: Chalcidoidea): систематика, морфологія і біологічні особливості"** (О.В. Гумовський, Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України).

Слід відзначити прекрасний рівень підготовки робіт авторами — фахово підготовлені тексти, ретельно продумані і дібрані ілюстрації, уважність до порад рецензентів. А на етапі видавничої підготовки — активність і творчий підхід у співпраці з редакторами, художниками, верстальниками...

Книги невеликі за обсягом — у середньому 12—15 обліково-видавничих аркушів, однак повною мірою висвітлюють поставлені питання та вміщують необхідний для наукової монографії науково-методичний апарат.

Які ж тематичні групи актуальних питань можна виділити, спираючись на наукові монографії молодих вчених НАН України? Передовсім — питання

формування громадянського суспільства, вивчення політичного процесу в Україні на початку ХХ і ХХІ століть. По-друге, питання, пов'язані з розвитком мінерально-сировинної бази нашої держави та збереження її довкілля. І третя — вивчення світової та української літератури як відображення культурних та інтелектуальних надбань людства. Вочевидь бракує робіт, присвячених високим та енергоощадним технологіям, а також тих, що висвітлюють нагальні питання покращення якості життя людини — робіт з медицини, біохімії, хімії.

Тож з нетерпінням чекатимемо на появу нових монографій молодих учених НАН України.

